

es va transmetre a les altres llengües romàniques, entre elles el cat. *franja*. □ 1.ª doc.: tant *fimbria* com *franja*, S. xv.

«Començaren molts de portar allí los seus malalts per so que almenys poguessen tocar la *fimbria* dels vestiments d'ella» en la *Vida de Santa Catarina de Sena* de Raimundus de Càpua, trad. per Miquel Pérez (València 1899), cita del *DAG*, que també en dona cita dels Goigs de l'Alaixar («vos adoram *fimbria* santa, túnica del Salvador»); *AlcM* en dona cita en Costa i Llobera i un altre poeta mallorquí encara més recent, en els quals el mot té ja una atmosfera més seglar, però encara ben literària. Els lexicògrafs no recolliren el mot en català fins a Lab. (1839) «*fimbria*: la vora més baixa del vestit»; *DFa*. «la vora més baixa d'un vestit talar»; recordo haver-ho sentit de jovenet (i fins crec que fora de casa), i en frases ponderatives (com 'no és digne de tocar-li o besar-li la *fimbria* del vestit', parlant gent corrent sense ínfulas, i de persones privades), no sé si fins i tot ho havia sentit a la meua àvia (que va morir quan jo tenia set anys) i no havent-ne pres notes, no puc respondre d'allò i menys d'això; tampoc *AlcM* no en dona localitzacions (i no figura en *Damen*.); de tota manera sembla que podem estar segurs que el mot havia tingut ús a nivell del poble o arribat a tenir-ne.

Apareix, de més a més, en dos passatges de Sant Vicent Ferrer, que ens tornen a posar en el terreny eclesiàstic, sense que excloguin un ús popular: «Déu havia manat a Moysès que portassen quatre vetes, e havien nom *fimbres*: 'Faciant fimbrias ---'» (*Quar.*, 159.25), «*dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias* (Mat., 23° ca^o ---). *Fimbria* és un paper en lo qual scrivien los deu manaments --- item, *fimbries* són quatre vestes que portaven ells e los juheus, mas ells portaven-les amples: 'magnificabant'; auctoritat --- (*Numeri* xv^o, ca^o)» (*Serm.* II, 210.22).

En llengua d'oc tenim només dos testimonis de *fimbria* en la llengua antiga (deixant-ne de banda un de la Història Sagrada en bearnès, òbviament clèrico-cultista) que no deixen de reforçar la nostra persuasió imperfecta d'una transmissió a nivell popular («*fimbria* fina de seda», «*finbria* per la banieyra», tots dos dels Comptes Bonis de Montalbà, mj. S. XIV, *PSW* III, 488, avui perdut modernament crec, car *TdF* solament porta un terme jueu) sense assegurar-la (com sigui que sembla tractar-se d'altars i potser penons). En tot cas fins en l'lgd. i una mica més clarament en català, el tractament fonètic de FIMBRIA fóra possible hereditàriament (i metafònica), per poc que una variant sense metàtesi hagués aconseguit mantenir-se en llatí parlat.

D'altra banda en altres llengües romàniques la conservació hereditària es presenta amb caràcters més obvis, però partint d'una forma metatitzada *FRĪMBĪA: aquest va donar en oc. ant., *fremn*<h>a hapax del *Boeci*, i 4 exs. de *fremja* bíblics, on es tracta certament de l'ús de vestidura ritual, però la forma fonètica és tanmateix hereditària (*PSW* III, 595b); i sobretot el fr. *frange*, de vida constant i ferma; i amb significats que

es continuaven en llengua d'oc, d'aplicació ben popular o tècnica: *farengs* «frange, lambeau», però que més precisament deu ser una tira de roba per embenar, car es tracta d'un hapax de la cirurgia de Raimon d'Avinyó (c. 1200; *PSW*, s. v.); encara ens ho corrobora el romànic dels Balcans, car hi ha manteniment en el roms. *fringhie*, i en un antic mot del romànic dalmàtic en -ATA, fins avui mantingut per sbcr. *frongata* 'mena de xarxa' (Skok, *ZRPb*. xxxviii, 546, i Schuchardt, *ibid.* xxxix, 1919, 68-9).

El fr. *frange* es transmeté a les altres llengües romàniques com a manlleu, propi sobretot del llenguatge de les modes de vestir i dels atributs heràldics. Incloent-hi el francès d'Anglaterra, d'on avui l'angl. *fringe* ('franja', 'orla', 'periferia') i l'it. *frangia*, i el seu equivalent cast. i cat. *franja*: aquell força documentat des de 1492 i amb un *francha* d'un inv. aragonès de 1406; i en català *DAG*. i *AlcM* el documenten en inventaris del S. xv, des de 1423-4; especialment en el sentit heràldic o cavalleresc en JoMartorell: «ixqué vestit aquell dia Tirant ab un gesaran de malla, e les mànegues, de *franja* de or» (Ag. II, 7); hi hagué una variant *fransa* (pron. *franza*), potser rebuda d'Itàlia: *franseta*, *DAG*, *enfransat*, S. xvii, per al qual *AlcM* remet a *fransat* (oblidat quan s'arribà a aquest ordre alfabètic); «branca d'un torb de brases arrasador estanya / la conca ab sos vilatges, la serra ab sos pinars; / fins les marines vores, *franja* d'argent, d'Espanya, / les renillantes ones pledegen a les mars», *Atl.*, 56.

DERIV.: *Fimbriat*, *Franjar*, *franjat*, *Franjó*, *Franger*, *frangeter*. I per a *franseta* i *enfransar*, veg. supra.

Fimflosca, *simfoina*, V. fonètic *Fimicola*, V. *fems*

FIMOSI, pres del gr. *φιμωσις* id., derivat de *φιμώω* 'jo amordasso amb un morrió', derivat de *φιμός* 'morrió'. □ 1.ª doc.: 1917, *DOrt*.

Finable, *finació*, *final*, *finalitat*, *finalitzar*, *finament*, *finança*, *finançar*, *financer*, *finar*, *finat*, V. *fi* i *Finca*, *finçar-se*, V. *ficar* *Finejar*, *finesa*, V. *fi* II *Finella*, V. *fendre* *Finestra*, *gat*, V. *feréstec* (FER II)

FINESTRA, del ll. FENĒSTRA id. □ 1.ª doc.: fi segle XIII; i, com a topònim, en docs. llatins de Cat., des del S. x.

En la documentació medieval sovint es troba encara en la forma *fenestra*, que és la que hauríem d'esperar, segons la fonètica històrica catalana: «quant lo sent baró ausí dir, la malvadea aorrí, e una massa d'aur, en drap envulpada, en la casa, per una *fenestra*, de nuytz, amagadament, éi gità», *VidesR* (f° 10r1); «un resclús stava en una ciutat e vivia de ço que les gents qui passaven per la carrera li donaven --- per una *fenestra* ell guardava les gents qui anavan amunt e avall ---», Lluïl (*Merav.*, *NCL*. iv, 212.8); i així encara en un doc. de Barcelona, fins el 1431 (CaCandi, *MiscHistCat*. II, 211).

En altres autors i en altres textos medievals, in-